

Universitätsbibliothek Paderborn

Christiana Et Docta Divi Alchimi Aviti Viennensis Archiepiscopi, & Claudij Marij Victoris Oratoris Massilie[n]sis, poëmata, aliaq[ue] non poenitenda

> Avitus, Alcimus Ecdicius Marius Victor, Claudius Lvgdvni, 1536

De consolatoria uirginitatis laude ad Fuscinam sororem

urn:nbn:de:hbz:466:1-12149

DIVI ALCHIMI AVITI

Viennensis archiepiscopi in libellum de consolatoria castitatis laude ad Fusscinam sororem Præsatio.

Ost consummationem libellorum quos no sicut uos uerat edidit dispositio mea, sed tua sodaliumos pia festinatio affectuosa quide sed inconsulta praripuit, cogis insuper tibi specialius dari uersus illos, quos ad uenerabilem Fuscinam sorore nostra de cosolato

ria castitatis laude conscripsi: quos ego post denunciatum poematis finemsepigrammarectius dicerem, tu primu libri nomine uocitasti, hoc scilicet uocabulum prolixitati eius asserens couenire. Quapro= pter habe me etiam in hac parte famulantem iudicio imo potius affe ctui tuo: quoniam profecto iniquum est, ut cui parui in maioribus, in exiguis contradicam. Meminerit autem pietas tua huc ip sum, que sic uocas libellum, uel de religione parentum communium uel de uir ginibus nostræ familiæ familiarius disputantem illis tantummodo le= gendum daresquos re uera nobis aut uinculum propinquitatis aut propositum religionis adnectit. Dotes enim ex materiæ qualitate me ritig:, germanæ sanctimoniali compositas uix uel tibicrebra uictus iußione credo: quando aut qualiter uenire in manus extraneorum uelim? Sane à faciendis uersibus pedibusq; iungendis pedem sum de cetero relaturus, nisi forte euidentis cause ratio extorserit alicuius epigramatis necessitate, cuius tanta exiguitatem fore polliceor ut ei aliud nomen assumere nec ipse præsumas. Decet enim dudum proses= sione nunc etia etate nostra siquid scriptitadu est, grauiori potius, stilo operam ac tempus insumere, nec in eo immorari quod paucis in telligentibus menfuram syllabarum seruando canat, sed quod legen= tibus multis mensurata fidei adstructione deseruiat.

DIVI ALCHIMI AVITI

Viennensis archiepiscopi de cosolatoria ca stitatis laude ad Fuscina sorore Lib.vi.

CAPVT I.

Vscipe coplectes Christo dignissima virgo Alchimus ista tibi quæ mittit munera frater:

Incpleui calamo causarum respice pondus. Nam quoties sanctū copleueris ordine cursum Alternos recinens dulci modulamine psalmos, Quos viuens in corde chelis virtute canora Interiore sono & castis concentibus aptat: Rite fatigatam poteris hoc carmine mentem Ludicro, & serijs tete oblectare remissis. Nec tamen hic vana tingetur barbitos vnda, Pegasus vnde leues preuertens motibus vndas Fingitur assumpto pendens innasse volatu Dű ferretur equi grauis vngula prepete penna: Sed nec Pieriæ ducent hæc cantica Musæ, Quas ibi diuinas mentitur fama sorores, Dat germana tibi sed verax musica plectrum, Nec Christo resonans cantabit fistula phæbo. 5 Caput Audetia Aui Didit vt quartam genitrix Audetia prolem timater. L'Tech dedit luci partu fœcunda supremo, Confestim Christo victuram dedicat vni: Ac deinceps paribus castum servare cubile Constituit votis charo cum pignore mater. Et quia principium tam sancti sœderis esses. Temox consecrat Christo, qui protinus ipsis Accipit in cunis lactentia membra dicatis.

rit iugum ab

Bonuestviro Nulla deo siquidem est acceptior hostia, qua que quu portaue Immaculata sibi primis offertur in annis.

adolescentia Sic quonda qui prima nouo splendesceret ortu Sua. Thren.3. Terra nitens, pulchrasés darét sua semina fruges Viuentem ducens ad fancta altaria foetum

Innocuis sonuisse deo balatibus agnum Insinuante Deo iustus cognouerat Abel: Quum capite oblato placuit grex totus ab vno. Ergo vbi vitalis fouit telympha lauacri, Atcy suum peperit colestis gratia pignus: Non tibi gemmato posuere monilia collo,

Nec te contexit sparso quæ fulgurat auro, Vestis ductilibus concludens fila talentis.

Nec te sidonium biscocti muricis ostrum

Induit,

Induit, aut rutilo perlucens purpura cocco,
Mollia vel tactu quæ mittunt vellera seres.
Nec tibi transfossississiscrunt auribus aurum
Quæ copensarent pendentes vulnera baccæ,
Dum preciosa grauant sed saxea podera málas.
Quid multist tantú illa tibi tegumenta parantur,
Frigora quæ pellant, no quæ tua mébra venustet
Et quid enim prodest periturum comere vultu,
Putria vel varijs onerari corpora gemmis,
Interior dum sordet homo, ac se crimine sædat?

CAPVT III.

SEd tibi quum geminü tetigerüt tepora lustrü

Mox stola syncero velat te candida cultu,

Virginis os habitumch decens; que mater amictu

Relligiosa suis manibus confecerat, olim

Non secus exultans sterilis post damna iuuentæ

Anna mater

Iam sæcunda nouü quum ferret sæmina sætum, samuelis.

Vestem sæta suo paruam texebat alumno:

1.Reg.2.

Disceret vt Samuel iam tum puer esse sacerdos.

Sic pia te genitrix sanctis altaribus aptans

Assueto docuit dignam concrescere templo,

In thalamü adscribens ac magni sædera regis.

Electa hinc cæpit speciem sibi iungere Christus

Ornatu

D. ALCHIMI AVITI
Ornatuvario ditat quam gratia pollens.

CAPVT IIII.

Incvbi creuisti paulo maioribus annis: 1 Collatumés tibi primæua ætate videret E coeloc datum genitrix accrescere munus, Virtutesch etiam teneris coalescere in annis: Gaudebat, Christű hinc laudás, grates éprepédés. Sed tamen à mundi illecebris dum forte timeret, Conscia tot fraudes ætati occurrere primæ, Tech reparturiens & mente & corpore Christo Iungere percuperet: queis te protruderet istos Artibus in laquæos ac sancta ergastula, multis Voluebat curis; metuebatés anxia, ne quod Illa tuo quondamvouisset nomine, iam tunc Arbitríj compos ac talilíbera voto Reddere fortassis nolles: sic pendula mater Spemés metűés inter, tum demű audentior his te Aggreditur lachrymans dictis, ac talia fatur.

CAPVT V.

Délitiæ mea gnata meæ, Charissima matri Pignora gradæuæ, p ego has te depcor vla Per quæ suxisti primæuis vbera in annis (nas Fac isthinc abeam promisso libera voto.

Olim

Olim ego te genui Christoch è ventre dicaui. Tunc ego quod poteram feci: tu perfice quodiã Per te sola potestvotoch adiungito votum. Exue delitias mundi huius & indue Christum. Non desunt exempla tibi: nunc respice quantas Virginibus florens iam nostrum st ema coronas Miserit in cœlum; sancto quas dog mate mater Seueriana docens, his te coniungier optat. Severiana Nec multo senior gaudens Aspidia, quondam Sacratum velata caput, tua munia sumpsit Bissenos iungens sanctis altaribus annos. Quam licet hinc celeri tulerit fors yltima læto Nil tamen est subitum semper migrare paratis. Aspice nunc culmen quod virginitate renidet, Eximium és decus, cuius tu iure propinqua Fuscinam fuscina refers, en filia nostræ Fuscina Vië Clara exempla domus: quaru licet æthera supra nensis. Emicat ates omnes colos super inclyta virtus. Has generosa tamen si mente imitabere matres Gaudebunt vinci dum proficis; ac tibi summam

uirgo. Aspidia.

Sponte dabūt palmā; nec enim vlli cādida virtus Inuidet, inuidiæ quaqua est subiecta malignæ.

Caput

Hantia.

Aec dices teneros sacto exhortamine sessus
Impulit, accendens in virginitatis amorementes
Sic prægnans secunda olim, at secundior orba

2. Machab. 7. Atcpanimos superas genitrix Machabeaviriles
Foemineam & vincens animo vincente senecta,
Orbarilæto ducebat in omine, si quos
Ediderat mundo, patrijs pro legibus illos

Matris Ma= Foelici iam morte Deo generaret; vt esset

chabea con=
stantia.

Ergo in tormentis positos, constantior ipso

Supplicia conimir conda hartabatur & ora

Supplicio genitrix corde hortabatur & ore,
Spernere crudelis nimium fœlicia regis
Tormina, læticiæ dehinc cómutanda perenni;
Augebatép pios ad fortia facta furores.
Scilicet æterno dignissima carmine, & illo
Plus misero partu fœlici funere fœlix.
Quid vero memorem tenero quæ fortior æuo
Ante annos animumép foror responsa dedisti;
Quaqua aggressa tuas no est hec pagina laudes;
Exitus impleto veniet quum tempore victor,
Cautius ac melius mihi tū laudabere; quum iam
Hostibus euictis et lô clamante triumpho

Confummata

Consummata tuis reddentur præmia factis.

CAPVT VII.

Vnc decet attentis vitare pericula nobis Tecti & sollicitas partiri ac voluere curas, Atcpiuuare tuos hortantia dicta labores: Dum pugnat varius per tot discrimina casus: Lubrica dum fragili currit sub tramite vita: Dum tua calcatus captat vestigia serpens: Moliturc's suis invenem seducere technis. Nemo adeo tutus qui non aliquando timere Debeat, ac talissibi prorsus ab hoste cauere. Nulli tuta datur requies in carne caduca. Sepe boni peccat, vicijs perit obruta virtus; Partaci transactæ decedunt præmia laudis. Contra aliquando solet subito succensa calore Frigida quæ fuerat blanda mens linquere carne: Atch repentino restringere crimina fræno. Sic alternantem comutant facta rotatum: Impius vt speret veniam, instusch timendo Proficiens, cumulum magnis virtutibus addat: Contra si sanctos piget exercere labores Pigracé consuetas dissoluant ocia curas Labitur in præceps damnofægloria vitæ, Sivires

ALCHIMI AVITI

Exercenda Si vires nullas virtus acquirit eundo,

virtus. Amittit rediens paulatim extincta priores. Ergo inter dubij tam dira pericula mundi Tam varios casus, nitendum est viribus amplis Vt satis angustum observent vestigia callem, Principio angustus fine est amplissimus ipso, Quàm angu Nec quereda alia est quæ in cœlūsemita ducat.

quæ ducit ad

sta porta es Arcta via est modo si verax servator lesus, arcta est via Aeternech etiam porta est angusta salutis. vitā.Matt.7. Et qui diffusam spatio laxante plateam Mundi consectans fallacia gaudia, currit: Strictior hunc carcer crudeli sorte ligabit.

CAPVT VIII.

TV modo da venia qui te exhortatur amori. Currentecp monet, qui vix tñ ipse sequatur. Quod si etia tardus properante currere gressus Incitat, vtcp sequi nequeat, precedere suadet: Fraterno haud dubium quin tu donabis amori. Nec iam a me instituenda venis, quæ iunior ortu Religione prior viuendi iura facrafti; Annorumás sequens meritorum sorte præisti. Quod si sacratæ conversio prima sororis Fratribus exemplum facta est & forma sequedi: Grati Grati animi librum hunc foror ò charissima teste Aeretibi frater grauiore obnoxius offert. Exigit alma fides etiamnum vt corde lubenti. Participata leuet fraternum sarcina pondus. Ergo isthæc valitura tuis confortibus æqui Consule: name alijs non hæctibi scribimus vni: Virgineis & tuo canimus fub nomine turmis. Par ergo est sponte ingressum ceruice fideli Sanctum ferre iugu, nec vincla in coniugis ire, Mundanas odisse vias: percurrere mundas: Illinc nolle thoros, hinc Christa quærere sposum: Ignorare virum, fœtus tamen edere tales Quos nunqua possit tristis tibi tollere casus: Sic nunqua orba gemes fœcundæ pignora vitæ: Nec viduam sponso metues supperesse, perenni Expers ipfa mali:nec te fententia tanget, Qua prolis mortisés parens compellitur Eua Occisam pariens sobolem viuente reatu Plangere, qua sequitur que cunce obnoxia mater Quæ subiecta viro & dominũ passura cubilis Seruit, in obscorno tolerans connubia lecto. Quæ captiua thori, nomen comportat inane Coniugis:vt vana dicatur imagine confors, Sola

Monasticen professe offi cium.

Matrimonij incomoda.

110 D. ALCHIMI AVITI

Sola subacta iugo non æquam ducere sortem. Et quum longa decem complent fastidia meses Perfector grauis sœtu distenditur aluus: Semina quæ patris suerant, hæc pondera matri Insligunt duros vtero turgente dolores.

CAPVT IX.

T quum luctato soluuntur viscera partu Carnis delitias immenso tormine pendit. Sed tamen hunc lenit dices fortasse dolorem Editus in lucem si viuat filius; atqui Contingit plerumce gemens vt mortua fundat Pignora, deformem'ue emittat in aëra massam. Ne dică quod monstra parit sepe horrida mater. Illudiam leuius quoties interuenit, ipfa Vt pereat tum sola parens, ac pondere fuso Emittat cum prole animam: quod forte leuatum Nutritumch diu rapitur si funere pignus Vnica quod crebro spes respicit, hic perit omne Quod sibi conceptis spondebant gaudia curis; Omnibus id vero grauius si forte lauacri Diuini expertem tenerum mors inuida natum Præripiat, dura generatum sorte gehennæ: Quimox vt matris cessarit filius esse Perditionis

Perditionis erit: tristes tunc edita nolunt
Quæ slammis tantū genuerunt pignora matres.
Quis vero tanti narrare pericula casus,
Aut vtrius queat discrimina coniugis, in quæ
Perducit tandem dilectæ gloria carnis:

CAPVT X.

Tlate longechtuam discernere sortem Libertas cu lege potest, qua necteris, vt te Impia fallentis non stringant gaudia mundi, Tu Mariam sequeris dono cui contigit alto Virginis & matris gemina gaudere corona, Conciperet quum carne Deum, cœlics creator Intraret clausum reserans mysteria ventrem, A genitrice satus: sed quam formauerat ante: Qui nitidam elegit de qua procederet aluum, Solus qui carnis proprium disponeret ortum Præsciretés diem longe, tempusés videret, Quo pariendus erat: quod vbi iã ca adfore nouit, Intactam matre pro spermate sanctus adumbrat Spiritus, hac tantum sanctum præbente cruore: Inde caro verbum efficitur: quick imperatipso Cum patre in cœlo, materno in corpore seruit. Ante æuum de patre, & matre in tépore natus Seminis

Mariavirgo mater. 258

Seminis hinc expers omnino, & temporis illinc. Sic virgo fœcunda fuit, quæ pondere casto Factorem portare suum, dominum che perennem Edere promeruit, dignoch agnomine dici Virgo dei mater: cuius super omnia primæ Laudis, eris si forte voles charissima consors. Relligiosa pio si Christum & credula corde Concipiens, operum cœlo pia germina gignas: Siquis enim Christus mea iussa peregerit inquit,

qui in cœlis er mater eft.

ceritvolunta Atch voluntatem patris compleuerit almi, te patris mei Is soror, & frater meus est, is denice mater. est, ipse meus Ecce vides sexu vt careat cœlestis imago, frater soror Interior sortitus homo quam mente retentat. CAPVT

Matth.12. Ec sexu acceptat, quia si scrutabimur alte Præbuit exemplu furgens à morte creator, Fæmineum maribus sese præponere honorem, Quod ne fœmineu posthæc quis spernere sexu Audeat.hic paucis visum est oftendere verbis. Quum diram lueret nostro pro crimine morte, In crucis excelfo pendens fine crimine Christus: Atoganimam viuos quæ mox remearet in artus Fixus adhuc clauis diuino efflaret ab ore.

Deserit

Deserit insoliti populus spectacula monstri: Signaci ferre nequit, colu quæ trifte minatur! Nam sol obductus, vultumés auersus ab orbe Cesserat iniustas nocturnis luctibus horas: Temporace externis dederat non visa tenebris: Et terra abscedens mutato cardine rerum Nox erat in superis, lucemés inferna videbant: Intremuit tellus, & nisu mœnia magno Concussis summo nutarunt vertice cristis: Senserunt motum priscis descendere iussa Saxa locis: sonitus quou os collisa dederunt. Hos inter strepitus cunctis fugientibus'illæ Interea sanctæmatres Christumck secutæ Decernunt quaqua trepidæ, persistere: quu iam Discipuli Christo fugissent ante relicto. Vt quæ erga viuum fuerat pia cura, sepulto Seruiat, & iustos defuncto soluar honores: Ergo fragranti coponunt illita succo, Alback saluificum quæ seruent lynthea corpus, His amor intensis lugubria dona parabat Supremum credens semet persoluere munus Quod credebatur seruandum poscere corpus. Caput

PortetaChri sto moriente uisa.

Pius mulieru erga Christu affectus. Mnibus his ergo ad funebria iusta paratis

Vncture accedut domini pia mebra sepulti,

Hic delectari nostro conamine, seco Quo non indiguit lætari munere Christus Oftendit, matrum large pia vota reponens. Pro queis respondens confestim gratia facta est,

134

Angelicos cernant humana vt limina vultus, Atcerefurgentis primæ dent nuncia Christi: Math.28. Quæ primű vt tumuli venere ad limina fancti Apparet dextra cœlestis parte minister: Splendida candebat niueo cui corpore vestis: Cui vultum rutilus consperserat vndice fulgor. Matribus vt dignis verbum cœleste sonaret. Occursuá suo attonitas formidine cuncta

Angelus ad

Solueret, aggressus sancto quas taliter ore: mulicres. Quid timidæ trepidatis ait, consistite; ne'ue Aspectu trepidate meo; vos nulla timendi Caussa manet, quas cura pij confirmat amoris. Quæritis agnosco preciosi in sede sepulchri Funere solenni tumulatum nuper Iesum: Sed meminisse decet quid præsens ore fideli Dixeritante obitum, duplici non amplius vna Servandum se nocte, & iam iam tertius hicce est

LIBER SEXTVS

239

Qui complet promissa dies: patet ecce sepulchris Deseruit vacuum victa quod morte resurgens.

CAPVT XIII.

Aliter excellus iusso sermone minister A Sparfurus mundo vitalis dona triumphi, Has primum gaudere dedit; luctucg leuauit. Hinclæto impauidæ discedunt pectore matres Credula conceptæ seruantes corda saluti. Quũ mediũ sese Christus gradientibus offert Agnosció jubet, blando & sermone salutans Ite(ait)& nostris hæc iam mandata referte Discipulis, vt vel tandem me viuere credant. Mox ille amplexis defigunt oscula plantis, Atog ad discipulos alacri cum mente recurrunt, Doctoresch docent: & quæ spargenda per orbe Primum fœmineis iussi sunt discere verbis Discipuli:tanta est muliebris gratia sexus. Communis virtus igitur comune periclum Matribus atcp viris: nulla est distantia cuicp Simens recta subest, si gratia constet vtrisco: Vitaci si iusto insudat studiosa labori. Nam quid dona iuuant homine, si mente soluta Turpia collatum male perdunt ocia munus? Auxilium

Matth.28.

D. ALCHIMI AVITI 836

Auxilium conatus amat, Quis names vacantem Adiuuat; aut somno virtutem iungat inerti;

CAPVT XIIII.

Luce.19. Oelestis vult œconomus concredita seruis Crescere dona suis, q quoda abscedere terra Dum parat: & carné peregrino immittere cœlo: Mnas bisquing prout cuius industria solers Exigeret, famulis partiri cœpit:ibi vnus Quinquiduas alius, sed tertius vnam Reddendas multo cum fænore quiser recepit. Hæcita partitus mox seruis talibus infit. Thefauros geminate meos, vt fœnore multo Quum primu fuero patria de sede reuersus, Auctos inueniam: & meritis sua premia redda. Dixit, & abscedens cœlestia regna petiuit. Mnas autem quas ille dedit, diuersa parentis Munera cœlestis sunt hæc, quæ pneumate misso Christicolis sacro infudit baptismate tinctis: Naturæ getiam vel corporis, extera gilla Quæbona fortunæ falso appellare solemus: Qualia diuitiæ, valitudo corporis, ipfum Robur, & ingenij quam fœlicissima prompti Dexteritas, vario quæ nostra industria pacto Dispensare

Dispensare solet;pars auget; & altera sumptas Imminuit retinens, quas sola eleemosyna auget. At quidam quibus exiguum æs,& rara facultas, Siqua animi siue ingenij virtute valentes Extiterint, rudibus iuuat exercere docendis: Non desunt contra, quor vel maxima pars est. Qui siue externas, illa instrumenta bonorum, Siue etiam internas cœlestià patre receptas Diuit ias, terra effodiunt; nec fœnore sancto Multiplicant: quos dura manet sententia tande. Nam quum terribilis iudex aduenerit ille Fœnora commissi poscens reddenda talenti: Tunc soli quorum cumulos industria primos Auxerit, ij vitæ referent promissa beatæ Præmia, centuplum cumulati fænoris víum. Qui vero scrobibus fossis incluserit aurum, Contemplités sui cumulare talenta magistri: Degeneric fluens elegit viuere luxu; Sentiet incensi crudelem judicis iram Talibus ad sese dictis sic ore tonantem. Tanta ne te nostri tenuerunt ocia census Serue pigerereditulés meisic cura neglecta este Concessum ad mensam nequisti ferre t aletum:

k 5 Illam

138 D.ALCHIMI AVITI

Illam ego vel modico cum foenorevt exegissem?
Ergo quos illi mea munificentia nummos
Tradidit, ablatos fidis concedite seruis:
Sic concessa suis vt crescant munera Christus
Quærit, & vt meritis augescat gratia multis.

CAPVT XV.

Exus ista tui tibi credo incognita non est.

Et memori nuc mete tenes yt Debbora quonda

Iudic.4. Sexus ista tui tibi credo incognita non est.

Debboravir Et memori nüc mete tenes vt Debbora quonda tus.

Duceret instructas post fortia classica turmas,
Et mulier sumpto præcederet agmina signo,
Mirantes hortata viros: quos ipsa ferocem
Exemplo verboch monens accendit in hostem:
Quas postqua duces princeps animosa cateruas
Impulit, accendens vegetata suroribus arma,
Barbaricæ cecidere manus; dissoluitur omnis
Hostilis virtus tum qua se semina monstrat,
Palantes dant terga viri; latebramch petentes
Si viuunt vicisse putant: tum maximus ille
Forma gigantææ quem secerat horrida molis
Conspicuum; immensamch humani verticis arce

cis arce Sífara

LIBER SEXTVS.

Sifara.

139

Sisara rex gestans, telorum fasce neglecto Incomitatus abit, metuens sublime notari, Corpus & excella fugitiuum prodere massa. Qui postquam latuisse putans, tectocs receptus Mollia perpetuo dimisit lumina somno: Mox aiosa Iahel peragit quod Debbora victrix Iahel. Iud. 4. Cœperat; inc folo strati terrac iacentis Tempora transfixo penetrans immania clauo. Fæmineus duplex sic vno ex hoste triumphus.

> CAPVT XVI.

T tu virgo Dei sanctis qua moribus ornat Hinc pudor indefides, iternis fortior armis Bella geris; iustis triplex quæ comouet hostis. Spes tibi fida micat:fœlix in vertice cassis, Continet & lumbos preciosi zona pudoris: Iustitiæ lorica tuos constringit amictus Pro gladio vibrat bis acutum dextera verbum. Hæ virtutis opes, hæc funt solatia belli, Quæis dubiñ aduerfus mentis cñ corpore bellñ Ipfa suos armat clamantis buccina Pauli, Quæ prudenti olim cecinit Prudentius ore Præterea tibi bellatrix & robore plena Virginitas armata viget; quam fœda libido Appetit,& casso vocat in certamina nisu.

Arma Chri= Stiani hois. Galea.

Zona.

Lorica. Gladius:

Ephe.6.

Sed bellatricem te sentiat æmulus anguis: Vt quum pugnatam dederint tibi prælia palmä, Læta feras summű calcato ex hoste trophæum.

CAPVT VI.

Ræterea vero quæis victo ex hoste rebelles Atque resultantes victrici in corpore motus Artibus allidas Christocs in cote retundas:

scripturæ.

Libri sacræ Diuino eloquio scripturacip indice nosti. Nam quidquid sacræ diuina volumina legis

Quinq; libri Aut sensu autverbo monstrat, quod predicat ille Moysi. Antiquus mundi repetens exordia vates,

Sine ille historias texit, seu forte figuras,

Iosue. Quid'ue etiam ille Naue Mosi successor lesus Iudicum. Succiduoch simul quod quisch in tempore Iudex Gesserit, vt digitos soror isthac omnia dudum

Ruth. Docta tenes: quid em nuc Ruth moabitida dica:

Libri reg.4. Præterea reprobo qui successere sauli

Quick gubernarint iudam atopisraela reges,

Esdræ.4. Quech instaurator templi promptissimus Esdras

Thobias. Egerit, aut melius cacato in corpore cernens

Hester. Thobias.quid pro populo confecerit Hester.

Iudith. Fæmineag animos Iudith in mente viriles,

10b. Et quæ tam misere afflicti patientia Iobi:

Porro

Porro etiam vnde animi possis desumere mores Ter quinquagenos perscriptos ordine psalmos. Et quidquid docti Salomonis dextera scripsit, Quodá bis octoni post se videre propheta, Et Machabæorum fortissima prælia fratrum. Vis vno breuius complectar vt omnia verbo: Tota instrumenti veteris tibi pagina nota est. Dehinc quicquid priscæ succedens gratia legi Intonat, atc; noui miracula testamenti: Quæ canit hinc hominis facies, vox inde leonis, Et pernix aquila, & fortis certamine taurus, Quidquid apostolicis Lucas descripsit in actis, Bisseptena pij quod spargit epistola Pauli, Quid Petrus docet & Iudas, Iacobus & ille: Et quæ diuini quondam secreta parentis Vidit Ioannes nobisés incognita scripsit. Et quæ veridicinec in hoc tamen ordine, patres Exposuere suis mysteria digna libellis: Hæc tu cuncta tenens animo sitiente bibisti. Nec siquid sacrum nostri cecinere poëtæ Te latet, agnoscis & legens, & cognita servas, Atogaliena tuo commendas carmina cantu. Cætera quid replicemetu sensibus vtere doctis, Et quæ

Psalmi.

Libri falomo nis. Prophetæ.16 Machab.2.

Euagelia.4.

Acta aptorus Pauli epi.14. Eplæ aplicæ.

Apocalypsis

142 D. ALCHIMI AVITI

Et quæ nota tibi vel quæ percursa legendo Ad virtutis opus studio conuerte virili. Nam nisi doctrinæ iungatur vita sideli Maiores faciet coniuncta scientia pænas.

CAPVT XVII.

Surift quondam Christus, quum fortevianti Marci.u. Conspicitur diffusa leui ficulnea fronde. Nec iam maturum præbens ex arborefructum. Præteriens obiter Christus mox vt videt illam Indutam tantum folijs sed germine nudam, Prorsus in hacce virens ornatus inutilis horret. Tum subito quatitur radix afflata calore: Aruit & posito ramorum tegmine truncus. Nec vero immeritam temere ficulnea poenam A Christo maledicta luitenos inde docemur Ne vanum præse tumefacta scientia nomen Nostra ferat, sed iuncta sibi dilectio subsit. Nam si Christicolas nosmet sanctos & putamus Aggrauat hoc etiam nomen ni facta sequantur. Sic & virginitas facro deuota pudori, Indiget adjunctis virtutibus: & nisi mentem Intactam seruans casto cum corpore iungat, Succumbitvitijs, nec castam dicere carnem Jure

Iure potest: animus quam si corrumpat adulter, Ira, furor, mœror, liuor, discordia, luxus, Lingua duplex, costricta manus, laxata volütas, Mœchantur cü corde hominis: tü semine mortis Fœtus mortis alunt. en quo perducitur omnis Nominevirgineo quæ se dum iactitat intus, Criminibus grauidam nescit turgescere metem.

CAPVT XIX.

Cce tibi è multis vnum quo cætera noscas L'Exeplu. Dominus plebe quu forte doceret, Peruigili cura supremo attendere fini, Coelorum regnum que Christi ecclesia sancta est Matthei. 25. Virginibus sacro signatis Chrismate confert. Quarum quince ex his sapientia diues adornat, Quince alias stolido declarat inertia sensu: Quas dum sub noctem requies coplectitur vna Atcp obitum signans captiuat lumina somnus, Ecce autem medio taciturnæ in tempore noctis Perstrepuit subitus, rupités silentia clamor: Tandem sponsus adest, de corpore torpor inerti Abscedat, sapidæ raptim properate puellæ: Vnacg quæcg suo procedat & obuia sponso. Protinus exiliunt omnes, stratisé relictis, Aptauere

AVITI D. ALCHIMI

844 Aptauere suas quæsito lumine flammas. Sed tunc quincy quibus maior solertia menti, Lampades accipiūt, oleū quibus addere sumptis Sollicitudo fuit valis, pinguiá liquore, Ignibus armatis squalente rumpere noctem. At quæ neglectum liquit pars altera succum: Incensos lychnos nequidqua sustulitivnde Emicat exiguus commoti luminis ignis, Sed virtute carens languente lampada feruor Deserit, & siccam percurrit flamma papyrum. Mox interpiceos nebulofa volumina fumos Canescunt pigra crescentis mole fauillæ. Ergovt se indignas tali videre paratu Quæ sponso occurrat iam cominus aduenienti; His prece submissa prudentes vocibus orant. Iam nostræ inspicitis moribundo vt lapades igne Deficiunt, nisi vestra oleum dilectio nobis Mutuet, extincto vitam quod præbeat igni: Quod nisitorpentes adiutrix dextera flammas Suscitet, æternű sponso excludente perimus. Ergo agedum miseris oleum cocedite nobis: Finierant paucis, longas inhibente loquellas Aduentu sponsi, ad quarum quæsita rogatæ Respondent

Respondent sapidæ talisermone sorores. Est miseranda quidem vestrorum caussa malori, Sed tamen hoc oleu no plus quam sufficit affert Vnusquisce sibi constat, quia copia vasis Et perfecta suum seruat mensura liquorem. Nec fas quæsitum partiri aut perdere succum: Ne dispersa cauis desint fomenta lucernis, Quumés lucru vobis dispendia nostra pararint Tota simul pereant extinctis lumina flammis. Talibus abiectæ dictis, trifticg repulfa Perlustrant quocunc loci commercia feruent Vænalesép manus:sed dum disceditur, ecce Introijt sponsus thalamum, induxités paratas. Dimittenség vagas exclusit clausa sorores Ianua, nec tandem redeuntes excipit intro. Virginei ecce vides quam vanu nome honoris Ni fertur sanctus thalamis cœlestibus ignis. Fœlix illa manus largis quæ prouida donis Accensum pura fouit pinguedine lumen: Tantum names olei yasis infunditur amplis Quantum quis miserans misero porrexit egeno. Hinc dominus cunctos ardentes ferre lucernas Admonet:hoc opus est hæc claræ gloria vitæ.

1 Suppetat

146

Svero est quod ia timeas, quicucp pudica Fortunæ casus, discrimina ue altera voluant: Vna tibi modo constiterit mens conscia recti, Neglige quid de te rumor diuulget inanis. Nec lædi iam sama potest, innoxia cuius Vita, vel inuitis tandem patet hostibus: vt se Opponat mundus, mendaciaco omnia singat. Nec deest ipse suis tandem expectatus amicis, Qui verum prodat verax Deus, atep sidelis: Cuius habe monimenta rei paucissima paucis.

Eugenia. Eugeniæ dudű toto celeberrima mundo
Fama fuit, Christi quæ quű pro nomine vitam
Fuderit, ante tamen fortes processit in actus.
Namch habitum mentita viri, non proinde virile
Pectus, præficitur sanctis à fratribus abbas.
Tum patris officiű complens, ac veste virili
Fæmineű occultans sexum, muliebria spreuit;
Et meritis annisch graues, longach verendos
Relligione senes, iuuenili rexit in æuo.
Tunc recti impatiens, omni qui tempore serpens
Mille dolos, damnich artes termille volutat,

Inuidet

Inuidet Eugeniæ, & sanctū crebrescere frendes Nomen, ad affuetas redit vndice callidus artes, Eugeniã quærens vulgo traducere, verum Quo famã violare cupit, dedit inde coronam. Quæ sexum mentita pie, quum munia patris Sancte exerceret, morbifc leuaret ademptis Quotquot subsidium sancta pietate rogarent: Contigit à morbo vt precibus reualesceret eius Iamdudű confecta grauis matrona, bonics Nominis, infano quæ mox accenditur igne Virginis heu, specie infœlix decepta virili. Quumá pudicitiam sanctam donisá dolisás Non semel inuasam frustra captare, nihilos Proforese nosset: (Quid no amor impius ausit!) Addere vim verbis statuit: longe & remotis Arbitris, morbū simulans, morbicis leuandi Eugenia causa appellans; vi nititur illam Opprimere, inc suos inuitam adducere nexus. Illa autem valido stuprum clamore repellens Auxilium petens magna virtute resistit, Ergo luxuriece sua matrona patrandæ Coplendic expes mulier male perdita voti, A patre Eugenio (qualem decepta putabat

Constans Eu geniæ pudi= citia.

12 Ob

v48 D. ALCHIMI AVITI

Obmutatum habitūlonga assuetudine plebes) Interpellatam stupri sese impia fingit: Inc forum vocat innocuam: quo protinus omnis Turba senum turbata coit, quo denice cuncti Attoniti nouitate rei matres é virie. Currunt; interea eugenius (sic nescia sanctam Matrem turba vocat) populo spectante tribunal Caufam dicturus tam diri criminis intrat. Et iam iamés reum secreti ignara tenebat Publica vis, odio tantum inflammata sinistro: Conscia quum sexus proprij, cordisés pudici Vincitur vt vincat iam virgo innoxia fraudem. Et sexum oftendit dudum mentita virilem, Fœmineűtac fraudes populo applaudéte retexit Dæmonis.vsc adeo casti custodia voti Semper tuta manet multis licet acta procellis Qualibet impugnet miseri fraus callida mundi Intendatés dolis laqueos, mendaciaés addat. Nec fert immerită mors culpæ ignara ruinam: Quolog tremens hostis fallaci ventilat aftu, Purgandos sancto patientia discutit igni. Nec desperandum est siquando aduersa videtur Numina: quæ norunt optatam adferre salutem Et sperata

149

Et sperata suis in tempore gaudia seruis.

CAPVT XXI.

Endiderat pueru Ioseph man emula frum Que quu oli seruu tellus mephitis haberet 10seph stu= pri accusa= Pellicis insultus dominæ(quæ tota furebat tus à dina. Et tota interius iuuenis feruebat amore) Gen.39. Sustinuit: quod se inuitam cognoscere, viá Opprimere aufus erat quaqua cotraria passus Sustulit vnde infons ergastula, vincla, cathenas, Dum spaciu replicas geminos sol duceret annos. Et iam oblitus erat lucis, iam crine fluenti Longus ad vscp pedes pedebat ab aure capillus: Quũ vegetante Deo nullis mens clausa tenebris Eruit ètenebris archani abscondita sensus. Atcp Canopæi patefecit somnia regis. Vnde & tanta illi successit gratia coram Principe: vt imperij confors & totius esset Aegypti secum dominus; quin protinus illi Captiuo Ppharaon diadema in vertice ponit. Sic regno exidium commutat, principe seruum. Opprobriu euitans ac præmia magna reportans.

Gen. 41.

Caput

CAPVT XXII.

Vsannā posthunc dignis quis laudibus vnā susanne vir DExcolat, infirmis quonda quæ vicit in annis tus. Improba vota senum, coniuratos és furores? - 10achim. Optimus Hebræos & præstantissimus inter Illi vir Ioachimus erat, quem siquid habebat Iudicij ac litis populus referebat ad vnum. Mos est Hebrææ genti vnumquemæ per anno Eligere ex omni senio & virtute probatos Gente duos: qui dent populo responsa petenti Iusch ferät.verum quodam(vt fors cotigit) anno Lectiè plebe duo, non tam virtute valentes Quantum obdurati senio, ato libidine fortes: Exarfere semel Susannæ ardoretnec illos Coniugis auctoritas, matronæ aut fama pudicæ, Non prope natiuis defecta caloribus ætas Continuit, quin luxuriæ wagad eryua senilis Et iuuenescentes defecto in corpore flamas Proderet et mores probitas simulata malignos. Forte per vrentes iam grandi æstate calores Dum medium amplexus cœlisol torridus axe, Aequa sorte diem atés in partes dividit æquas, Casta subingredier pomarij claustra; virentis Captatura

LIBER SEXTVS.

Captatura leues auras Sufanna folebat: Hunc vero illius morem speculata senilis Luxuries opportunam captabat & horam Et tempus: (quanquam alterius nesciret amores Alter, & improbitas velut est suspecta, timeret Alter ab alterutro) quum explere libidine sese Posset, & alterius fructu gaudere mariti. Dumés explorantes conceptæ accomoda fraudi Tempora, sepe locum effrænes coguntur in vnű, Et nimium tardos secum indignantur amores, Mutua senserunt perculsi incendia cordis: Consimilemés sui caussam agnouere doloris. Conueniunt ergo, atcpnemus (quo sepe solebat Aduersum æstiuos Susanna intrare calores) Ingressi, densam latitant ponè arboris vmbram. Ecce autem viridis per mollia gramina luci Susanna ingreditur famulis comitata duabus quas smigma atcp oleu iubet ad se afferre, forascip Destinat imprudens casus ég ignara futuri. Illiautem vt solam egressis videre puellis Illicet effrontes incautam fraude puellam Appetiere simul: verbisés hanc talibus ambo Aggressi, en aiunt, soli sumus, en age nostris

1 4 Vndics

140 D. ALCHIMI AVITI

Vndick dum clausum nemus est, accedito votis. Larga tibi dabimus violati præmia lecti. Contra sinostros temeraria spernis amores: Fingetur tecum a nobis inuentus adulter: Quicum tu emissis habitaueris inde puellis. Talibus aggressi iuuenem gens improba verbis, Insuper intentant & verbera, protinus in se Delitiascy suas ni statim assentiat; hic tum Anceps illa diu fecum luctatur, & herens Fluctuat incertæ quo vergat pondere mentis. Lex peccare vetat; rursus cu infamia terret. Hinciterum duros precibus mollire furores Tetat, & obscenas lachrymis extiguere flamas. Sed postqua nullis precibus monitis ue repulsos Obstrictosci senes vincit cognata libido: Fœmina præclaro mentem succensa pudore Decreuit iam casta mori; ne crimine tanto Fædarentmiseram carnis commercia vitam. Teste Deo gaudet, famamés recusat inanem Iudicio contenta suo: tum protinus omni Auxilio deserta hominum matrona, suace Conscia virtutis superis commendat inermem Mœsta pudicitiam, quosuis passura labores Ante

Ante ferat qua luxuria assentire senili. Ergo pudicitiæ custos, spes vna suorum Summa Deus, solusés animi scrutator operti. Rem cupiens aperire loco, facinus és reclusum Pandere, & obtectas laqueis producere fraudes, De cælo auxilium (quod vis humana nequibat) Misit, & occultas seniorum in tempore fraudes (Nil minus aduersum sese sperantibus illis) Prodidit, illorum puero prodente furores. Forte semiramia puer hoc ætatis in vrbe Daniel. Vnus erat, plebes Danielem hebræa vocabat, Cui tanta Assyrio quæsita est gratia coram Principe, vt imperij primores inter haberet Balthazarem(namcp hoc illi Chaldaica nomen Gens dederat) cui coniunctos treisnouimus illos Infignes pueros Sidrach, Misach Adenagoca. Quos statuam assyrij negligentes principisillam sornace ignis Instar adorantum venerarier assyriorum, Protinus ardenti nudos fornace receptos Ambibat saluos vstis tortoribus ignis, In medijs domino resonantes cantica flammis, Quos meritis æquans Danielis candida virtus Horrida frendentum compescuit leonum. 15 Nam

Tres pueriin

mißi. Daniel.3.

D. ALCHIMI AVITI

Daniel.14. Nam quũ in se Assyrios & belis imagine fracta Atcp sacerdotum detecta fraude suorum Dignus ob id mercede puer mouisset, in antrum Daniel in la Quo septem ingenteis solitum nutrire leones cu leonumit= Ora famescentum satiet qui dira ferarum

titur. Mittitur:vt& illi feritas minus horrida parcat: Subtrahitur diris consueta leonibus esca. At vero qui nunqua no in tempore servis Nouit adesse suis, puero adfuit: incpleones Virtutem dedit, vt polita feritate, suæás Iam famis obliti, sartum tectumés fouerent, Immunemés suis à rictibus: & tamen illud Quis non addiderit toti admirabile mundo?

tions:

Habacuc. Quòd tum in Iudæa degens regione propheta Daniel.14. Angelica medium sublatus in aera dextra, Vertice de summo pendens, summo és capillo, Subiectasch terens immotis gressibus auras, Intulit aptatas puero nil tale putanti In Babylona dapes: gratijs tum protinus actis Excepit Daniel transmissas desuper escas: Et quaqua è longis veherentur fercula terris Seruauere suos peregrina in sede sapores. Septima iamcp dies clauso Daniele redibat Quum

Quum rex Assyrius Danielem vt platet amicũ Illuc inuidia populici timore repostum Dirorum triftis festinat ad antra leonum. Vt vero illesum vitæć per omnia plenu Seuitiach feras polita mansuescere vidit, Magnű illum dñm ator Deű Danielis adorans Abstulit & vinctum, multis & honoribus auxit. Iste ergo impubis Susannam forte videbat Ad tormenta rapi, veri quam nescius ante Vulgus inauditam damnauerat: & simul omnes Infontis fontem certabant cernere mortem: Quum subito in mediti iuuenis se proripit agme Daniel pro Sufarma. Accensum tenera castigans voce tumultum, Immeritam ecquid(ait)plebes infana puellam In mortem rapitis: seniores quin magis illos: Ecquid ad iniustum certatis currere loctum: Protinus ad verbum pueri comota repressit Turba sequax animos: atcp huius criminis illi Iudicium defert.tum leta precarier omnes Susannæ, & finem attentos spectare videres. Ille autem ascendens populo impellete tribunal Danielis indicium. Confestim abiunctos seniores quemos seorsim Daniel.134 Quæsit adulterijseries interrogat: 86 qua Testibus

D. ALCHIMI AVITI

156

Testibus hijs mulier depresa sub arbore peccas. At dum responsis variant discordibus ambo: Coniunctum facinus disiuncta voce fatentur. Tunc omnes pariter timor accipit. vndicpelamor Surgit, & auctores sceleris plebs obruit omnis: Incp Dei varias iuncto modulamine laudes Fertur, & accito Susanna erepta marito Redditur. hic omnes comuni voce parentes Collaudare Deum dignisco extollere psalmis Qui dare suppetias (modo ne fiducia desit) Nouerit, auxilium fisis in tempore seruis.

CAPVT XXIII.

Est etiam curæ domino; connubia si quæ Integra seruauit, seruari illæsa meretur; Conisce virgineis quantum disponitur illic Quò Xps vocat hinc meritis; & quata sutura est Illius à prima quæ mox ætate pudica est Gloria; quum cuncti sudex at parbiter orbis Lasciuos castis hodos secernet ab agnis, Et sua pro merito dabit vnicus plabore Præmia, demeritis tormenta æterna reservans; Quũ vel in extremis quid quiscp cubilibus olim Egerit,

Egerit, id nulla demum cælabitur arte.
Et vero hoc etiam memori tibi mente tenendum
Chara foror, quod iam potiori in parte locata es
Quã (motu vigiles) vnquã nemo auferet abs te.
Olim id dũ Mariã aduerfus pia murmura fundit
Martha foror Christo didicit correpta magistro
Optimum enim maria elegit nec segniter, inquit,
Illa vacat, verbo curis attenta neglectis.

CAPVT XXIIII.

Rgo age iam germana suis dum secula curis Flagrat, incs suos mundus couoluitur æstur Electam servare tibi non desine partem: Te primam meruit cognatio tota patronam: Iam te signiferam sequimur, vexillaci Christi Te præeunte libens sectatur stemma parentum: Quos licet antiquo mundus donarit honore, Etititulis à primæuo insigniuerit ortu, Plus tamen ornantur facris inlignibus illi, Quòd sactas studio & meritis rexere cathedras. Nec iã atauos foror alma tibi proauos és retexã, Vita sacerdotum quos reddidit inclyta claros: Pontificem sacris ad sumptum respice patrem, Isychnis pa= Quumos tibi genitorvel auuculus vndich magni ter Auiti. Quumcg

Virtute & meritis præeant, sectarier aude
Aut præire magis: precibus nec desine Christū
Flectere, quò sumptos patrū ad cosortia fratres
Digne suscepto sungi pro munere donet.
Pro quibus assiduas illi persoluere grates
Fundere, vel sletus non tædeat; vt tibi nullus
Fratrū de numero desit, quū præmia sumes
Factis digna tuis, mater ép essecta parentū
Virgineæ victrix sociabere læta cateruæ.

FINIS CARMINUM DIA ui Alchimi Auiti Viennensis Archiepiscopi.